

Vedelkütuste turg 02.2017

13.03.2017

Sisukord

Uudised ja kokkuvõte	1
Kuidas prognoosida prognoosimatut?	1
Vedelkütuste tarbimine	2
Tarbimisse lubamine vs tarbimine	2
Hind	2
Tarbimisprognoos	3
Eesti vedelkütusevaru	3
Taustainfo	4
OSPA	4
Allikad	4

Uudised ja kokkuvõte

- ⇒ 2017. aasta lõpuks ennustatakse Brenti toornafta hinnatasemeks **55...60 \$/bbl**, julgemad prognoosivad hinnaks **70 \$/bbl**.
- ⇒ Diislikütuse tarbimisse lubamine 01.2017 samal tasemel kui 01.2016 (~170 mln l), **mootoribensiini tarbimisse lubamine kasvas 17%** (43 mln l)
- ⇒ OSPA turuülevaate kokkuvõte **koos interaktiivsete graafikutega** kättesaadav veebist <http://bit.ly/Turuylevaated>
- Mootorikütuste (diislikütus, mootoribensiin) tarbimine Eestis oli 12.2016 **100,3 mln l** (↑8% vs 12.2015)
- 12 kuu summaarne mootorikütuste tarbimine ulatus **1111,5 mln l** (↑4,7% vs eelmine periood)
- Mootoribensiini keskmine hind tanklates (2017 veebruar) **1,22 €/l** (↑24,5% vs 02.2016)
- Diislikütuse keskmine hind tanklates (2017 veebruar) **1,22 €/l** (↑29,4% vs 02.2016)

Tabel 1. Kütuste tarbimine, detsember 2016

Kütused	Ühik	Tarbimine	Aastane muutus (%)
Diislikütus	mln l	74.7	12.5%
Mootoribensiin	mln l	25.7	-5.0%
Lennukikütus	mln l	5.1	15.6%
Raske kütteõli	1000 t	0.84	8.7%
Põlevkiviõli	1000 t	7.0	-22.2%

Tabel 2. Kütuste keskmised hinnad, jaanuar-veebruar 2017

Kütused	Ühik	Hind	Kuine muutus (%)
Brent'i toornafta	\$/barrel _{veebr}	55.59	-0.20%
Diislikütus	€/l _{veebr}	1.22	5.28%
Mootoribensiin	€/l _{veebr}	1.22	5.60%
Raske kütteõli	€/t _{jaan}	528.2	27.59%
Põlevkiviõli	€/t _{jaan}	291.1	1.95%
Maagaas	€/1000m ³ _{jan}	260.7	3.48%

Kuidas prognoosida prognoosimatut?

Veebruari lõpus toimus Londonis traditsiooniline kütusettevõtjate kokkusaamine *International Petroleum*

Week, mille üheks harivamaks osaks on kujunenud PLATTS'i korraldatav energiafoorum. Lisaks PLATTS-i analüütikute esitatavatele turuülevaadetele viivad korraldajad üritusele kogunenud enam kui 600 osaleja seas reaajas läbi erinevaid küsitlusi. Valdavalt otsisid esinejad sel aastal vastust küsimustele: "Kui olulist pikaajalist mõju OPEC-i juhitud nafta tootmise piirangud omavad?", "Milline on teiste tootjate võimekus turge varustada? ja "Millised on üldised arengud naftatoodete tarbimises?" Huvitav oli võrrelda ekspertide esitatud prognoose kütusettevõtjate arvamusega. **Ühe julgema analüüsi kohaselt võiks 2017.a. lõpuks oodata Brenti toornafta hinna tõusu tasemele 70 \$/barrelist.** Sellist arengut pakuti juhuks, kui OPEC-i juhitud tarnepiirangud jätkuksid ka teisel poolaastal, kui Aasia nõudlus nafta järele säiliks või kasvaks ning kui USA kildaõli pakkujad turu puudujääki täita ei suudaks. Kaalutletud prognoosides pakuti siiski, et pigem säilib ka aasta teises pooles nafta ülepakkumine ja hinnad jäävad 55...60 \$ vahemikku. Huvitav oli analüütikute ja foorumi osalejate ennustuste võrdlus: **enam kui poolte ettevõtjate hinnangud jäid ekspertide pakutust madalamale.** Seega usutakse tänase hinnataseme säilimist. Elame-näeme, kuidas ettevõtjate ootused tegelikkusele vastavad. Tagasisivaatena pakkusid korraldajad meenutuse **2016.a. küsitlusest, kus vaid veidi üle veerandi vastanutest uskus, et OPEC tootmispiirangutes kokku suudab leppida.** Nagu näha, enamuse meist eksis...

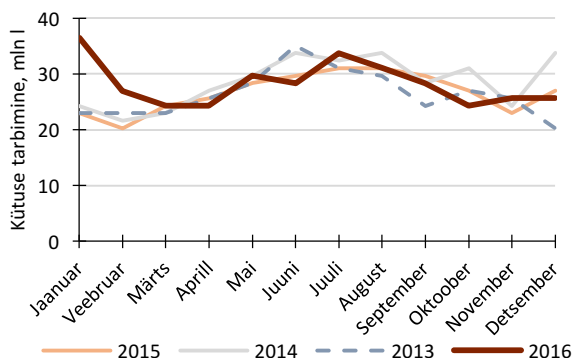
Globaalsel naftaturul toimuv on raskesti prognoositav. Erinevad majanduslikud tegurid ja poliitilised sündmused põhjustavad ettearvamatuid kõikumisi. Meenutagem, et toornafta hind oli 2017.a. jaanuaris 12 kuu tagusest kaks korda kõrgem, kuid vaid pool kahe aasta vanusest näitajast. Eesti turul toimuvat on mõnevõrra lihtsam seletada. Kõige suurem koduturul toimuva mõjutaja on olnud kütuste aktsiismaksu tõus. Meie bületäänis esitatud **graafikute võrdlemisel on hästi näha, millise kõikumisega toimus kütuste tarbimisse lubamine nii 2016, kui 2017 jaanuaris.** OSPA kogub kütusettevõtjatelt varumakset, mille laekumine on otseses sõltuvuses aktsiisiga maksustatud kütuste mahtudest. Kahel aastal järjest on jaanuari numbrid ületanud oluliselt tavapärasest kuu keskmist. 2016. aasta jaanuar erines 2015.a. keskmistest kuudest üle kahe korra. Käesoleval aastal läheneb see kordaja 2,5-le. Viimase aktsiisitõusuga seotud iseloomustab asjaolu, et **mõningane kütuse ettevarumine leidis aset juba detsembris.** Massiivsele laovarude moodustamisele järgneb kukkumise periood. 2016. aastal vähenes maksustatud kütusekoguste maht veebruaris jaanuari võrdluses ligi viis korda. Esialgsete numbrite põhjal võib ennustada, et sel aastal on langus veelgi suurem. OSPA jaoks toob selline laekumiste kõikumine kaasa mitu väljakutset. Ühelt poolt peame olema ettevaatlikud oma kulude, eelkõige terminalide hoiutasude planeerimisel. Teiseks peaksime oskama hinnata, millal varumaksete laekumine normaaltasemel tasakaalustub. 2016. aastal võttis taastumine pea pool aastat.

Parimad andmed, mida me kütuseturul toimuva hindamiseks kasutada saame, pärinevad riiklikust statistikast. **Statistiliste aruannete põhjal ei erinenud kütuste siseriiklik tarbimine 2016. aastal oluliselt 2015. aasta näitajatest.** Tarbimise kuupõhiste andmete võrdlemisel võib siiski tuletada, et 2016.

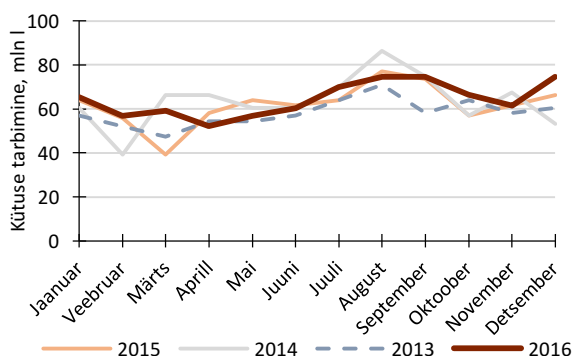
aasta jaanuaris ja detsembris varuti arvestatav kogus kütust, millest osa on seni kommertsitud "paremaid aegu" ootamas. Seega võiks ennustada, et **parem ülevaade kütuseturul toimuvast tekib alles käesoleva aasta 3. kvartalis**. Seni elame kogutud reservidest, teeme järeltusi igakuistest aruannetest ja proovime hinnata, millise tempoga ettevõtjate laovarud vähenema hakkavad.

Vedelkütuste tarbimine

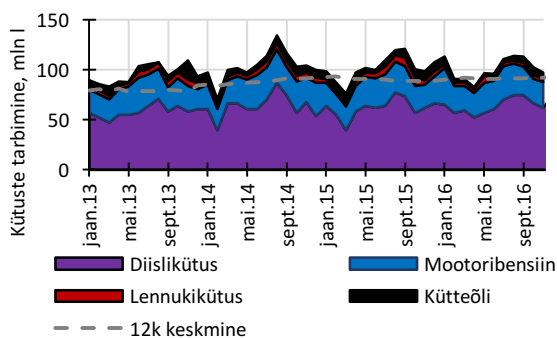
Detsembris 2016 ulatus tarbitud vedelate mootorikütuste kogus **100,3** miljoni liitri. Diislikütuse tarbimine oli **74,7** mln l (12,5% vs 2015). Mootoribensiini tarbimine oli **25,7** mln l (↑5% vs 2015). Jooksva aasta (12k) keskmine kuutarbimine oli 1111,5 mln l (↑4,7% vs eelmine periood).

Joonis 1. Kuine mootoribensiini tarbimine 2013...2016 (12k)

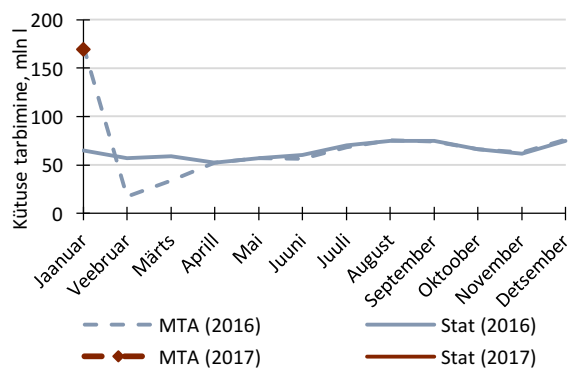
Joonis 2. Kuine diislikütuse tarbimine 2013...2016 (12k)

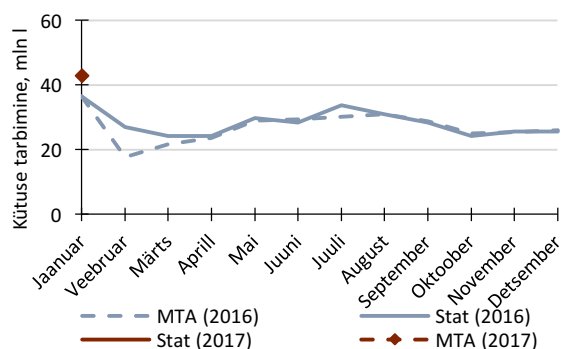
Joonis 3. Kütuste tarbimine Eestis 2013...2016 (12k)

Tarbimisse lubamine vs tarbimine

Jaanuaris 2017 lubati Maksu- ja Tolliamet (MTA) andmetel tarbimisse **212,1 mln l** vedelaid mootorikütuseid. Diislikütuse tarbimisse lubamine oli **169,3** mln l (-2,2% vs 2016). Mootoribensiini tarbimisse lubamine oli **42,8** mln l (+17,3% vs 2016). Jooksva aasta (12k) keskmine kuine kütuste tarbimisse lubamine oli 95 mln l (-8,1% vs eelmine periood).

Joonis 4. Kuine diislikütuse tarbimisse lubamine (MTA) ning tarbimine (Statistikaamet) 2015...2017 (1k)

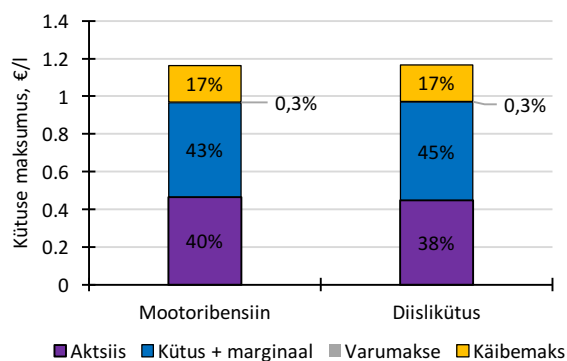

Joonis 5. Kuine mootoribensiini tarbimisse lubamine (MTA) ning tarbimine (Statistikaamet) 2016...2017 (1k)

Hind

Mootorikütuste maksumusi iseloomustavad näitajad, veebruar 2017:

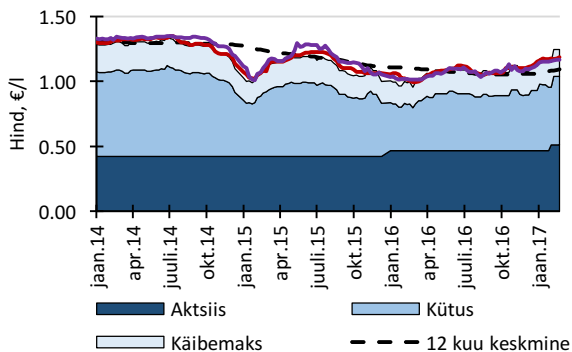
- ⇒ Mootoribensiin **1,22 €/l** (↑5,6% vs 01.2017) – keskmine hind lõpptarbijale
- ⇒ Diislikütus **1,22 €/l** (↑5,3% vs 01.2017) – keskmine hind lõpptarbijale

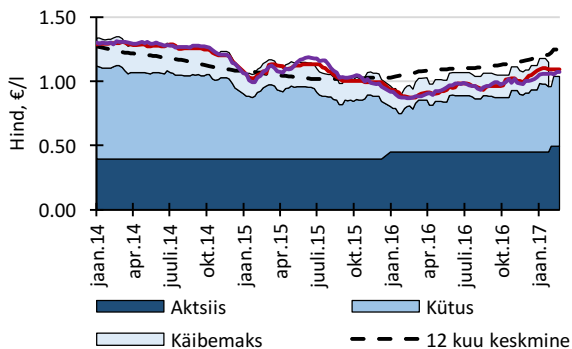
Joonis 6. Mootorikütuste hind, veebruar 2017

Hinnavõrdlus lähiriikidega, veebruar 2017:

- Mootoribensiin Lätis **3,5%** odavam ja Leedus **4,8%** odavam
- Diislikütus Lätis **10,4%** ja Leedus **12,7%** odavam

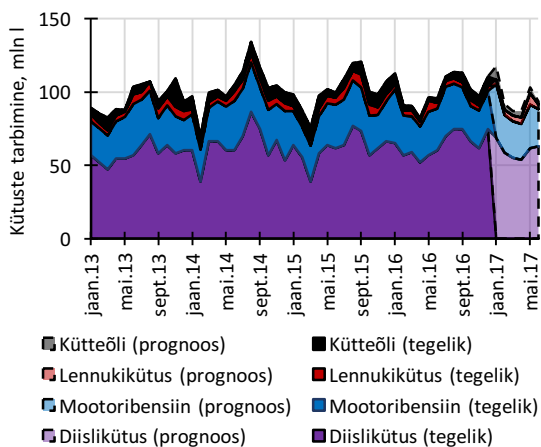
Joonis 7. Mootoribensiini hind 2014 – 2017 (2k)

Joonis 8. Diislikütuse hind 2014 – 2017 (2k)

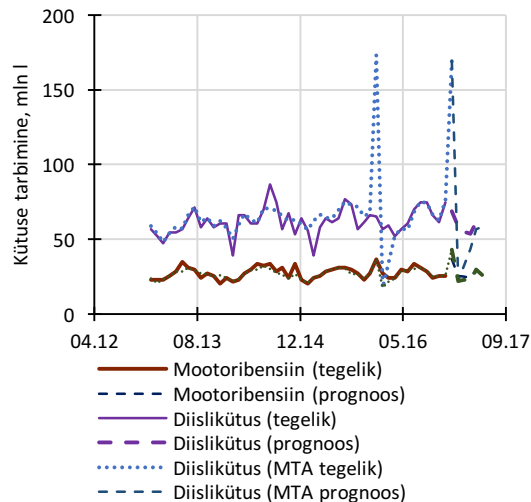
Tarbimisprognosis

2017. a I poolaastal püsib mootorikütuste tarbimine suhteliselt stabiilsena – vedelkütuste tarbimise kasv võrreldes eelmise perioodiga on hinnanguliselt 1%.

Joonis 9. Mootoribensiini, diislikütuse, kerge kütteõli ning lennukipetrooli tarbimine 2013 – 2017 (12k + 6k prognoosis)

Mootorikütuste aktsiisitõus jõustus 01.02.2017. Sellest tulenevalt toimus jaanuaris 2017 kiire kasv kütuse tarbimises lubamises (aktsiisilaost väljastamine kommertslatu). Kui diislikütuse tarbimise lubamine jäi eelmise aasta jaanuariga samale tasemele (~170 mln l), siis seekord toimus hüppeline kasv mootoribensiini tarbimises lubamise osas (43 mln l - +17,3% vs 01.2016). Reaalne tarbimine tarbimises lubamise hüppelisest kasvust olulises mahus ei suurene.

Joonis 10. Mootoribensiini ja diislikütuse tarbimine ja tarbimises lubamine 2013 – 2017 (1k + 6k prognoosis)

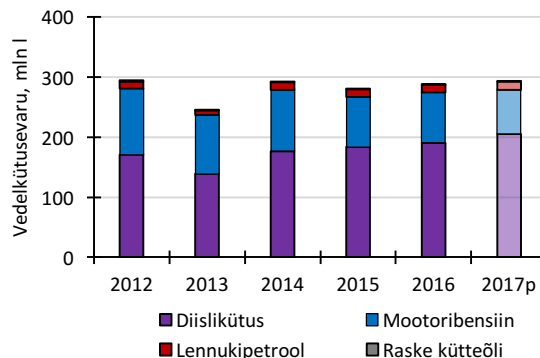
Eesti vedelkütusevaru

Vedelkütusevaru on riigi käsutuses või kontrolli all olev kogus mootoribensiini, diislikütust, lennukipetrooli ning rasket kütteõli.

- 2016. aastal oli vedelkütusevaru **289 mln l** (↑2,1% vs 2015)
- 2017. aasta vedelkütusevaru prognoos on **293 mln l** (↑1,2% vs 2016)

Tabel 3. Eesti vedelkütusevarud aasta lõpu seisuga 2015 – 2017p

	Ühik	2015	2016	2017p
Mootoribensiin	mln l	84	84	74
Diislikütus	mln l	187	193	205
Lennukipetrool	mln l	13	13	13
Raske kütteõli	mln l	0,3	0,3	1,2

Joonis 11. Eesti vedelkütusevaru 2012 – 2017 (prognoosis)

Vastavalt vedelkütusevaru seadusele (VKVS) on OSPA'l kohustus hoida varusid tasemel, mis vastab eelmise kalendriaasta keskmisele 90 päeva puhasimpordi mahule.

VKVS-i kohaselt peab Eestis hoidma vähemalt 30 päeva kütusevaru, kuid hetkel paikneb Eestis ca 43 päeva tarbimisele vastavad varud.

Taustainfo

Eesti vedelkütuste turuülevaates vaadeldakse eelkõige muutusi diislikütuse, mootoribensiini, lennukipetrooli ning raske kütteõli turul. Andmete kättesaadavus ning esitlusperiood erineb andmeallikate lõikes. Aruandes esitatakse kõige uuemaid kättesaadavaid andmeid.

Eestis peetakse vedelkütuste tarbimise üle arvestust mitmel moel. Järgnevatest mõistetest saab lähtuda välja töötud joonistel ning tabelites ja tekstides esitatud informatsiooni tõlgendamisel:

1. **Tarbimise lubamine** - Maksu- ja tolliameti andmed tarbimise lubamisest (aktsiisilaost väljastamine kommertslattu)
2. **Tarbimine** - Statistikaameti andmed kütuse hinnangulise tarbimise kohta (kuised tarbimisanomaaliad taandatakse välja, kasutades aastatarbimist ning EL-i harmoniseeritud meetodikat).

Peagi loodame koostöös MTA ja Eesti suuremate kütusemüüjatega avaldada ka tanklakettide müügikoguseid.

Kütus	t/m ³	l/t	GJ/t
Mootoribensiin	0,7407	1350	44,75
Diislikütus	0,8439	1185	43,38
Lennukipetrool	0,8026	1246	43,92
Raske kütteõli	0,9251	1081	42,18

1 barrel (bbl) = 159 liitrit (US)

OSPA

AS Eesti Vedelkütusevaru Agentuur (OSPA) on Eesti Vabariigile strateegiliselt oluline äriühing, kelle ülesandeks on Eesti Vabariigi vedelkütusevaru moodustamine ja haldamine ning selle uuendamine. AS Eesti Vedelkütusevaru Agentuur on asutatud 15. aprillil 2005. a. Vabariigi Valitsuse poolt vedelkütusevaru seaduse alusel.

Vedelkütusevarude moodustamisel ja haldamisel juhindub OSPA Euroopa Liidu Nõukogu nafta- ja naftatoodete miinimumvarude direktiivi 2009/119/EÜ ja vedelkütusevaru seaduse nõuetest, seaduse alusel kehtestatud rakendusaktidest ning Rahvusvahelise Energiaagentuuri energiaprogrammi käsitlevas kokkuleppes sätestatud nõuetest.

Allikad

- ⇒ European Commission
- ⇒ Eurostat

- ⇒ Eesti Statistikaamet
- ⇒ Eesti Maksu- ja Tolliamet
- ⇒ U.S. Energy Information Agency
- ⇒ International Energy Agency
- ⇒ Energiatalgud.ee
- ⇒ Riigi Teataja

Lahtiütlus

Käesolev aruanne põhineb avalikkusele kättesaadaval informatsioonil, mida peetakse usaldusväärseks ning mis peegeldab autorite isiklikku ja professionaalset arvamust sellise informatsiooni olemuse kohta. Käesolev ülevaade on koostatud analüütikute parimate oskuste kohaselt ning nende parimate teadmiste alusel on käesolev aruanne õige ja täpne, kuid ei OSPA, selle ega töötajad ei ole vastutavad, kui ilmneb, et aruandes esitatud asjaolud on ebaõiged või ebatäpsed. Ülevaates sisalduv on informatiivse iseloomuga. Käesolevat aruannet ei tuleks mitte mingil viisil tõlgendada Eesti Vedelkütusevaru Agentuuri, selle juhatuse või töötajate lubaduse või kinnitusena selle kohta, et aruandes kirjeldatud sündmused toimuvad või et prognoosid osutuvad paikapidavateks.

Lugejaid kutsume üles saatma oma tähelepanekuid ja mõtteid käesoleva infobülletääni kohta aadressile turuylevaade@ospa.ee.

OSPA meeskond 13.03.2017